

Azərbaycan Ermənistanına qarşı dövlətlərarası arbitraj prosesi başladıb

Fevralın 27-də Azərbaycan Enerji Xartiyası Müqaviləsinə uyğun olaraq Ermənistanına qarşı dövlətlərarası arbitraj prosesini başladıb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Azərbaycan tərəfi Ermənistanına təqdim edilmiş Arbitraj Bildirişində 1991-ci ildən 2020-ci ilə qədər Ermənistanın ərazilərimizin 30 ilə yaxın qanunsuz işğalı dövründə Azərbaycanın enerji resursları üzərində suveren hüquqlarını pozduğuna görə Ermənistandan təzminat və maliyyə kompensasiyası tələb edib.

Vurğulanıb ki, Ermənistan hərbi güc yolu ilə Azərbaycanı Qarabağ bölgəsindəki enerji resurslarından istifadədən məhrum edərək ölkəmizin enerji ehtiyat-

larını öz xeyrinə istismar etməklə, habelə Azərbaycanın öz milli enerji siyasətinə və ətraf mühitlə bağlı öhdəliklərinə uyğun olaraq enerji ehtiyatlarını daha da inkişaf etdirmək imkanından məhrum etməklə Enerji Xartiyası Müqaviləsinin çoxsaylı müddəalarını və beynəlxalq hüququn fundamental prinsiplərini pozub.

Azərbaycanın Enerji Xartiyası Müqaviləsinə uyğun olaraq Ermənistanına qarşı dövlətlərarası iddiasının əsasını Qarabağ bölgəsinin zəngin hidroenergetika ehtiyatlarının Ermənistan tərəfindən qanunsuz istismarı təşkil edir.

Qarabağ bölgəsində Azərbaycanın daxili su ehtiyatlarının 25 faizinin cəmlənməsi buranı su-elektrik enerjisi istehsalı üçün optimal məkana çevirib.

Ermənistanın qeyri-qanuni şəkildə istismar etdiyi hidroenergetika obyektlərinin ən böyüyü Tərtərçayın üzərində inşa edilmiş Sərsəng su anbarında yerləşən Tərtər Su-Elektrik Stansiyasıdır (Tərtər SES). Ermənistan Azərbaycanın suveren ərazilərinə hərbi təcavüzünün tərkib hissəsi kimi, 1994-cü ildə Sərsəng su anbarını və Tərtər SES-i ələ keçirib.

Ermənistan həmçinin işğal zamanı Azərbaycanın suveren ərazisində icazəsiz ən azı 37 əlavə su-elektrik qurğuları tikib.

Tərtər SES-in istehsal etdiyi elektrik enerjisi ilə yanaşı, bu əlavə icazəsiz qurğuların hasilatı açıq şəkildə Ermənistanına "ixrac mənbəyi" kimi müəyyən edilmişdi. Ermənistan Azərbaycana məxsus su-elektrik enerjisi ehtiyatlarının

qeyri-qanuni istismarını asanlaşdırmaq üçün keçmiş işğal olunmuş ərazilərdən Ermənistanına elektrik enerjisinin paylanmasının "vahid sistemi"ni yaratmış, "gündəlik elektrik enerjisi istehsalının həcmi Ermənistan ərazisindən tənzimləyib" və bölgənin mövcud qurğularını istismar etmək üçün enerji şirkətlərinə saxta "lisenziyalar" vermişdir. İşğal zamanı Ermənistan eyni zamanda İrəvan İstilik-Elektrik Stansiyasında istifadə məqsədilə Azərbaycanın Tərtər rayonunun Çardaqlı kömür mədəninə qanunsuz istismar edib.

Nəhayət, Ermənistan Azərbaycan ərazisində əlavə enerji infrastrukturunu qurmaqla Azərbaycanın hidroenergetika və kömür ehtiyatlarının qeyri-qanuni istismarına şərait yaradıb. Məsələn, Ermənistan

işğal olunmuş ərazilərlə Ermənistan arasında "birbaşa həyat xətti" kimi təsvir edilən və Ermənistanın təhlükəsizliyində "əhəmiyyətli rol" oynayacaq yeni kömür-nəqliyyat magistralının tikintisini maliyyələşdirib. Ermənistan həmçinin Azərbaycanın Yevlaxı Naxçıvan ilə birləşdirən təbii qaz kəməri kimi mövcud enerji tranzit qurğularını sıradan çıxarıb. Beləliklə, işğal nəticəsində Naxçıvana qaz təchizatı kəsilməmişdir.

Bu arbitraj işinin məqsədi Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış suveren ərazisində Ermənistan tərəfindən enerji ehtiyatlarının 30 ilə yaxın bir dövr ərzində qeyri-qanuni istismarı və qəsb edilməsinə cavab olaraq haqq-ədalət və Ermənistanın təzminat ödəməsinə təmin etməkdir.